

A fonetikus írások

Olvasnivaló:

▲ Laziczius Gyula: *Fonetika*. Bp., 1963, 1979. 18–36.

▲ Markó Alexandra: Útmutató az IPA, a finnugrisztikai és a magyar egyezményes jelölések használatához. In: *Szöveg-
evűitémény a fonetika tanulmányozásához*

Az írás és beszéd elszakadása a franciában

	ejtés	írás
11. század	<i>lei, rei</i>	lei, rei
13. század	<i>loi, roi</i>	loi, roi
14. század	<i>loe, roe</i>	loi, roi
19. század	<i>lwa, rwa</i>	loi, roi

ír: *saoghal* /szí/, *oidhche* /í/
angol: *enough* /inaf/

német *ch*: *Buch, Bücher, Achse, Chokolade*

francia: *père, pair, perd, perds*

E. W. Brücke írásrendszere

ἵππ ἵπ ἕἕ, ἕἕ ἕἕ ἕἕ, ἕἕ ἕἕ ἕἕ, ἕἕ ἕἕ ἕἕ, ἕἕ
Je le suis à la vérité; et j'admire,

ἕἕ ἕἕ, ἕἕ ἕἕ ἕἕ ἕἕ ἕἕ ἕἕ, ἕἕ, ἕἕ ἕἕ ἕἕ,
madame, comme le ciel a pu former

ἕἕ, ἕἕ ἕἕ ἕἕ ἕἕ, ἕἕ ἕἕ ἕἕ ἕἕ
deux âmes aussi semblables

Thausing „kottaírása”

1. 2. 3. 4.
a o e l u i r w j s f ch β
5. 6. 7.
p k t b g d m y n Nasol.

Bell-Sweet-írás

'D]160 - 13 'D0[5T0'.
 -1.2 01.4F1F01, -1.2 01.4F1F01
 -1.2 '01.8 -1.2 01.2 -1.2 -1.2 '01.4T,
 -1.2 '01.0 01.4T01.4 :1.2 -1.2 '01.2
 :01.4 '01.01.4.1.2 -1.2 '01.4T;

A Dunai-féle átíró hangrajz

A nyelvi neszek alkotó rendszere

az illető szavak állása és a kiejtés módja szerint:

1. elrekesztés: >, 2. surlódás: <, 3. rengés: o vagy: 4. pörgés: o állal.

Helyesség: Típus: állás	ajakalkatol			nyelvtalakat			torvtalakat			torvtalakat		
	i	e	u	u	o	o	u	o	o	u	o	o
Fogó-állás	u	o	o	u	o	o	u	o	o	u	o	o
	u	o	o	u	o	o	u	o	o	u	o	o
Nyelvi-állás	u	o	o	u	o	o	u	o	o	u	o	o
	u	o	o	u	o	o	u	o	o	u	o	o
Hagy-állás	u	o	o	u	o	o	u	o	o	u	o	o
	u	o	o	u	o	o	u	o	o	u	o	o

A Dunai-féle átíró hangrajz

HANGEGYEZTETŐ ÁTÍRÁS ZALÁN FUTÁSA, 1—23.

A fokjelek a szó előtt állnak az egyhangú igekötőket ide számítva. A sorhang maga mutatja a fokot s még azon megmarad, nem kell fokjel. Fokváltás a szón belül magán a szóalán jelentetik. Idegen szó oldójelt kíván maga elő.

1. = 1. 2. = 2. 3. = 3. 4. = 4. 5. = 5. 6. = 6. 7. = 7. 8. = 8. 9. = 9. 10. = 10. 11. = 11. 12. = 12. 13. = 13. 14. = 14. 15. = 15. 16. = 16. 17. = 17. 18. = 18. 19. = 19. 20. = 20. 21. = 21. 22. = 22. 23. = 23.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23.

O. Jespersen fonetikus írása

1. Latin betűkkel (*a-l*): a képzés helye
2. Görög betűkkel (*α β ζ*): a képzésben résztvevő szervek
3. Számokkal (*0 1 2 3*): a képzés módja
4. Nagybetűkkel (*I R*): sajátos képzési módok
5. A ζ (légzésszervek) melletti számmal a hangerősség foka
6. Pont (*.*), illetve két pont (*..*) jelzi, hogy a képzési szerv megmarad előző helyzetében
7. A – mozgást vagy siklást jelez
8. A „, a hangképző szerv nyugalmi helyzetét jelenti

O. Jespersen fonetikus írása

az északnémet *d* jele: $\beta 0^{fe} \delta 0 \varepsilon 1$

A nyelv hegye: β

zárt alkot: 0

az alveolusok f

illetve a felső fogsor hátsó fala táján: e

az ínyvitorla: δ

elzárja az orrüreg felé vezető utat: 0

a hangszalagok: ε

zöngeműködést fejtenek ki: 1

O. Jespersen fonetikus írása

Az északnémet *Baden* ejtési partitúrája:

	b	a	.	d	n
α	0^b	8^b	..	(6)	..
β	„	..	..	0^{fe}	..
γ	„	7ⁱ	..	„	..
δ	0	..	..	..	2
ε	1	..	..	..	..
ζ		4			1

Latin betűs fonetikus írások

1. Mellékjeles átírás

(a betű alá, fölé, mellé mellékjeleket, ún. diakritikus jeleket írnak)

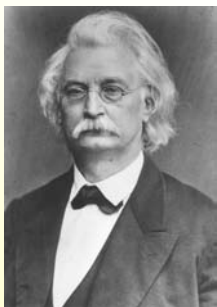
2. Monotíp átírás

(olyan betűket szabad alkalmazni, amelyek az írószerszám vonalvezetésének megszakítása nélkül leírhatók)

Karl Richard Lepsius

1855:

*Das allgemeine
linguistische
Alphabet.* Berlin.

Nyelvészeti átírások

- Transzkripció (beszéd átírása)
- Transzliteráció (írás átbetűzése)

Transzliteráció

Írás átbetűzése:

cirill: *Москва* → magyar: *Moszkva*

cirill: *уи* → magyar: *scsi* (leves)

Transzliteráció

Tudományos átbetűzése:

cirill: *Москва* → magyar: *Moskva*

Cirill: *уи* → magyar: *šči* (leves)

Transzliteráció

magyar:

Aki másnak vermet ás, maga esik bele. →

görög betűs:

ακι μαγνακ νερμετ ας, μαγα ερικ βελε.

Transzkripció

A beszéd átírása:

[brʊkɪn], [bi:n], [bi'keɪm] [tʃu:z]

broken, been, became, choose

Transzkripció

Fonetikus transzkripció

Fonematikus transzkripció

Transzkripció

Fonetikus transzkripció:

kutya — kicsi

Fonematikus transzkripció:

kutya — kicsi
